

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Tishbi

Eliyahu Baḥur

רוחב והילא

Ṭshernoḃits, 616 = 1855

הזורחב המדקה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352)

דקדמה בחרוזה

אפתחה במכל פי * אשר שמעתי בימי חרפי : כי הי' באתח
המקומות אשר נקבו בשמות * הומן אחד נייר *
ולניר כלמי איש על נייר והיה האיש ההוא ה"ס וישר * יפה
הואר ומשוח בשבר וידביקהו על נוח עץ * ועל פתח ביתו היה
אותו נועץ * להראות העמים והשרים את יפיו * כי כליל הוא
בהדרו ולבי טדיו * והיה כאשר כל העם רואים * והנה בחוך
הבאים * זקן אחד רענן * על משענתו כשען וראה והביט אף
הוא * אחרי בן פתח את פיהו * ויאמר הנני עומד משהאה *
איך הנייר שגה ברואה * הלא תראו כי שרוך הגעל הפוך מלמטה
למעלה : כשמוע הנייר את זאת * ילא גם הוא לראות : וירא
ויניע ראש והודה ולא בוש * ויאמר לדקת אתה הזקן * אך הלילה
המעוות אחקן * וכן תקנהו טרם הלך לישון * ולמהרחו הויתו
כמשפט הראשון ויבא הרענן שנית * ויוסף להביט בהבנית : ויאמר
ננייר יפה תקנת ועשית * אבל בדבר אחר שגית : פי רואה אני דבר
נבזה : כי הברכים אינן דומים זה לזה * ההחד גדול והאחד קטן :
ויאמר לו הנייר לך אל השטן : כי משרויד הגעל למעלה * חין
לך בהכמו' חלק ונחלה * ויהי הרענן נבושה ולכלמה * ויפן וילך
בהימה * וכן יראתי גם אני במקרה הרענן יקרני בענין זה החבור
ראה עלי ידובר * ויאמר אלי מי שהוא : מה לך פה אליהו * כלך
למדברך אלל דקדוק ומסורת * חין לך עסק בנכהרות * ואל חחמוד
כבוד יוחר מלמודך * ואל תנבל כסא כבודך * ולכן יראה לקרבה אל
המלאכה * סן לא אראה בה סימן ברכה * אך רוחי הניקחתי : ואש
עלור בעלמותי ושרכתי : וכלכל לא יכולתי : ומאת השם עזר שאלתי :
ינרף לי למעשה המחשבה * ויורני בדרך הטובה : כי מכיר אני את
מקומי שיוחר מדתי נטלתי גדולה לעלמי * שמלאני לבי לפרש כל
השרשים * אשר בשום מקום אינ' מפורשי * ואף מאותם המפורשים
כבר * אחדש בכל אחד איזה דבר * ורובם מן הגמר' ומדברי
רבותינו * כגון בראשית רבה * ותנחומא וילמדנו * ואף שבטוונותי
כבר עברו רוב שנותי ולא ראיתי בטובה * בהוית דלבי ורצא *
לחממים מעט שמחתי * ומשאלם ומחנם לא בקבתי ימ"מ לבי לא מנעתי :
ובחגדו' * ובמדרשים ינעתי * להוילא מהם דברים חשובים בפירושי
למדרשי הפסוקים : עד שרוב גרכתם היא לי ידועה : וזה יהיה לי
לישועה

הקדמה בהריוה

לישועה * אחת הספר הזה לחבר * ולברר וללבן את אשר אדבר : והנה
 יחר דברי הקדמתי : שלא הם כחובים בשירתי אשר בראש הספר
 שרתי * ובכן התרוה הזאת גמרת * ואתחיל הדבור בדבר הלכה
 ללמד על הכלל כלו ינא :

הקדמה בהלצה

דנה בידוע כי אין היום מלשוננו הקדוש רק מה שנמלא בכ"ד
 ספרי המקרא ודברים מעטים מדברי המשל * לכן לא
 נוכל לדבר בה כל נרכנו והכרחנו לערב בה מן שארי לשוננו
 הגוים כגון ארמי פרסי יוני ערבי רוני ודומיהם כמו שהם
 נמלחים לרוב בתלמוד ובמדרשים * וכבר קם הרב רבי
 כתובן הרב ר' יחיאל איש רוני שנת ד' תכ"ס חתקמ"ד לילירה וחיבר
 מהם ספר על סדר אלפי ביתא * וקרא שמו ערוך כי הוא כשלחן
 הערוך לפני האוכל כי אדם גדול בתלמוד היה * אכן לא הביא
 הרב רק המלות החמורות הנמלחות בתלמוד ובמדרשים * מלכות
 הנזכרות לעיל ורבים מהם הביא ולא ביארם ועל זה אני מחמיה
 הרבה מאוד על מה הביאם גם יש שרשים הרבה שלא הביא כלל
 ואף אם הביא איזה מלה מהן לא הביאה רק לבאר איזה דין או
 פשוט ולא לבאר המלה ההיא והנה אודיע נא אחכם את אשר אני
 עושה לספרי זה * והנה כבר אמרתי בשירי בתחילת הספר שגא
 הביא בספרי זה רק המלות שבעל הערוך והרד"ק לא הביאם *
 והאמת הוא כי הרבה מלות נמלחות ששמשו בהן בעלי המשנה
 והורגלו בהם המפרשים ומחברי הספרים * כגון וכיון ואילו
 ואלמלא והיכן והיאך ודלמא ושמא ואף על פי ואף על גב וכל
 שכן ואלא מכל מקום ודומיהם רבים ואין מי שזכר בהן דבר
 ואני אדבר בהם ואלבאר מהן הם כגזרים ומאיזה לשון הם אך המלות
 שהם מורגלות בתלמוד כגון אלמלא אדרבא אטו אימא מיירי מיתבי
 תיובתא ודומיהם אף על פי שבעל הערוך לא הביאם גם אני
 לא הביאם כי אין תועלת בדיעת רק למי שמטיין בתלמוד ואעפ"י
 שמלחני לבי לבאר קצתם לא לבאר שום אחד מהם כדי שלא לבייש
 מי באין לו ביאור אלני גם הביא שרשים הרבה שרוב העם סבורים
 שהם -

הת
 פה
 היה
 הוא
 יוד
 אף
 טה
 רח
 לה
 יחו
 מר
 בר
 חין
 לך
 ור
 לך
 נוד
 אל
 אש
 חיי
 את
 כל
 שים
 ברי
 ותי
 ח
 חיי
 ושי
 לי